

نقش وجدان اخلاقی در هدایت انسان

چکیده محتوایی

بیان مدعا (دکتر اسداف):

انسان به دلیل منزلت خاص که در خلقت دارد، علاوه بر هدایت تشریعی، مشمول هدایت دیگر خداوند می باشد که از آن به عنوان «وجدان اخلاقی» یاد می شود. خدای متعال روح انسان را در عالم تکوین از ارزشهای اخلاقی آگاه ساخته، و گرایش درونی او را به سوی آنها متمایل کرده است. و امور اخلاقی که ناشی از فطرت انسان است، از ارزش ذاتی برخوردار بوده و ملاک تعالی انسان می گردد. و هر کسی آن را در ضمیر خویش به صورت علم حضوری می یابد. و وجدان، یکی از جلوه‌های اصلی هدایت الهی است که در راه رشد معنوی و حفظ سلامت روحی، یک نوع راهنمای منصف، محرک قدرتمند و قاضی عادل به سوی ارزشهای اخلاقی، همانند ادای حق، درستکاری، رعایت حقوق دیگران و غیره محسوب می شود. و مهمترین ویژگی وجدان اخلاقی، واعظ درونی بودن آن است. به این معنا که، اگر انسان خلاف ارزشهای درونی خویش عمل کند، او را دوباره به برگشت راه درست و رفتار اخلاقی هدایت می نماید.

ناقد اول (دکتر محیطی اردکان):

بحث به روز است و مبتلا به آن هستیم؛ وجدان اخلاقی همگانی است و ودیعه الهی است و در وجود همه می باشد؛ در طول زمان امکان هست مورد فراموشی قرار بگیرد ولی از بین رفتنی نیست؛ یک بحث مهم معرفی مفاهیم کلیدی است از جمله وجدان، و برای اینکه خوب فهمیده شود وجدان اخلاق چیست باید به آن خوب توجه شود؛ وجدان اخلاقی آیا با فطرت و عقل عملی متفاوت است؟؛ در مقاله وجدان گاهی به معنای فطرت و گاهی به معنای عقل عملی مطرح است، باید بین این سه تفکیک صورت پذیرد؛ ماهیتا بین وجدانیاات منطقی و وجدان اخلاقی چنان تفاوتی وجود ندارد؛ به چه صورت می توان وجدان و وجدان اخلاقی را به اثبات برسانیم؟؛ آیا وجدان همان عقل عملی نیست؟ شواهد زیادی داریم در مقاله شما که وجدان را به معنای عقل عملی گرفتید؛ کانت عقل عملی را مطرح کرده سات و آیا شما همان عقل عملی را مطرح می کنید یا شباهت هایی هست بین بحث کانت و این بحث که بحث کانت را اینجا مطرح کردید؛ اقامه دلیل برای بحث لازم است اینکه وجدان چیست و تعریفتان از وجدان، چه ادله ای دارید؟

ناقد دوم (دکتر احمدی امین):

موضوع جلسه موضوعی بسیار مهم و در فلسفه اخلاق مطرح است؛ وجدان معانی مختلفی دارد، برای پیشرفت در مباحث مفهومی می بایست مفاهیم زیر را مورد بررسی قرار داد.

✓ وجدان از حیث اصلاحی

✓ فطرت از حیث اصطلاحی

✓ عقل عملی از حیث اصطلاحی

✓ شهود از حیث اصطلاحی

✓ ارتباط بین شهود و وجدان

ادراکاتی داریم، در بررسی ادراکات هم ادراکات جزئی بررسی می شود و هم ادراکات کلی؛ مدرکات خود بر دو نوع است:

✓ محسوسات: مدرک آن حس است.

✓ مدرک خیالی: توسط خیال است.

وجدان نیز در واقع همان جزئی را درک میکند؛ وجدان مربوط به کدام یک از مدرکات است؟ در حوزه ادراکات جزئی است یا در حوزه علم حضوری؟؛ مدرکات حضوری است: 1- مشروط به ماده است و 2- مشروط به حضور ماده نیست؛ مدرکات معنوی است: جزئی است و کلی؛ وجدان در کجای این تقسیم بندی قرار می گیرد؟.